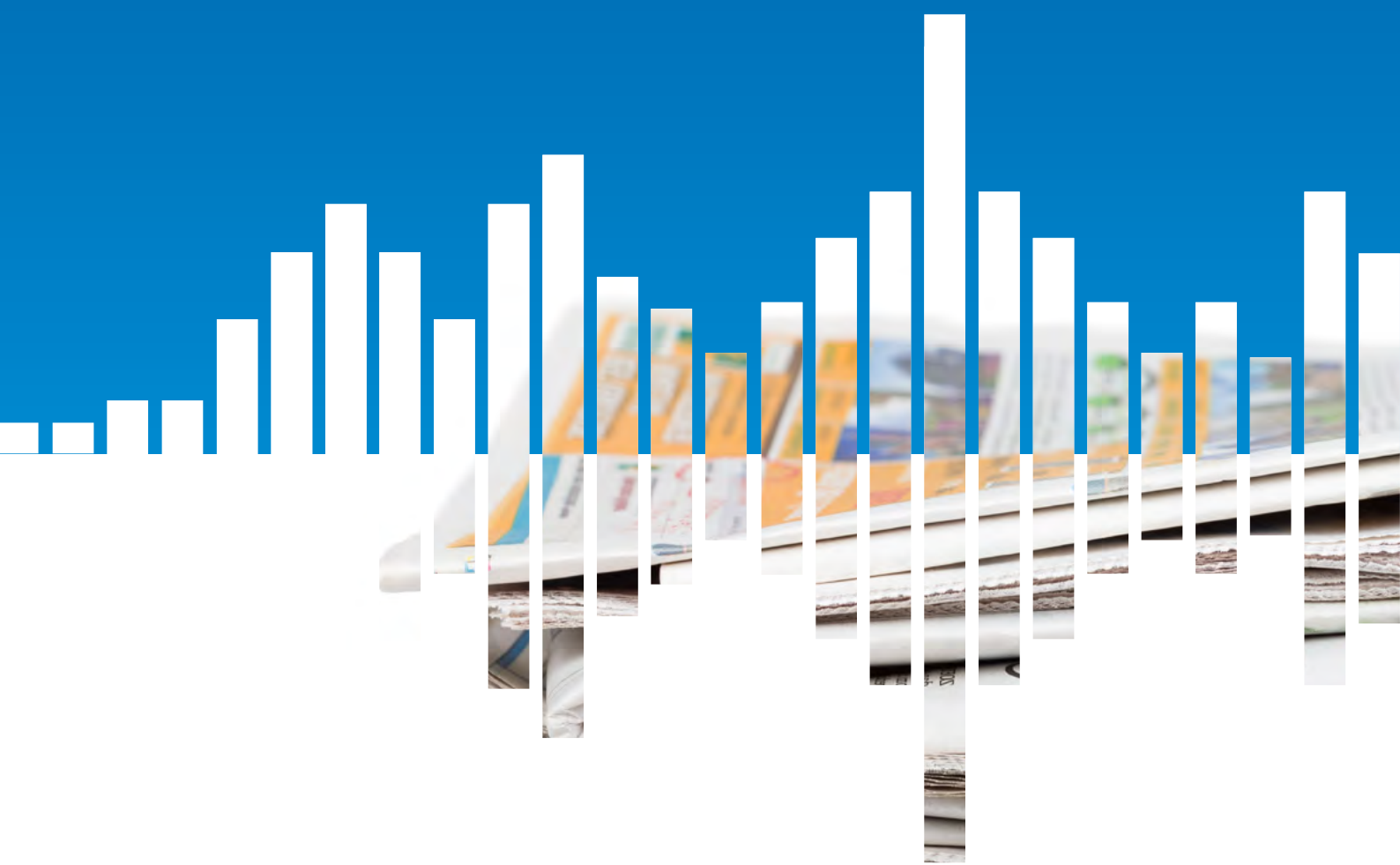

IEDERE STEM GEHOORD

Een onderzoek naar
nieuwsgebruik in Drenthe
en Groningen

OVER IEDERE STEM GEHOORD

Dit is het tweede deel in de reeks 'Iedere stem gehoord'. De reeks richt zich op het beter zichtbaar maken van verschillende groepen in de samenleving. In dit deel staat nieuwsconsumptie in Drenthe en Groningen centraal.

Hoe kijken inwoners uit Drenthe en Groningen naar nieuws?

Aanleiding

Het vertrouwen in nieuws staat onder druk (Reuters Institute for the Study of Journalism, 2025). Vooral op sociale media maken inwoners zich zorgen over de betrouwbaarheid van nieuws en desinformatie (Reuters Institute for the Study of Journalism, 2025; NRC, 2023; SCP, 2023). Ook vermijdt een deel van de Nederlanders nieuws, bijvoorbeeld omdat het als negatief of belastend wordt ervaren. Daarnaast voelen niet alle groepen zich goed vertegenwoordigd in het nieuws. In regio's buiten de Randstad, zoals Drenthe en Groningen, ervaren inwoners soms dat hun leefwereld minder zichtbaar is in de landelijke media, wat invloed kan hebben op vertrouwen en betrokkenheid (SCP, 2018).

Doel

Het onderzoek heeft als doel om:

- inzicht te krijgen in het nieuwsgebruik van inwoners van Drenthe en Groningen en de bronnen die zij daarbij gebruiken;
- te begrijpen hoe inwoners hun nieuwsgebruik ervaren, inclusief de daarbij horende emoties en motieven;
- te achterhalen in hoeverre inwoners vertrouwen hebben in nieuwsmedia en welke factoren dit beïnvloeden;
- inzicht te krijgen in de rol van de sociale omgeving en regionale context bij nieuwsgebruik en nieuwsbeleving;
- te onderzoeken hoe inwoners het huidige nieuwsaanbod beoordelen en welke verbeterpunten zij daarin zien.

Hoofdvraag

Hoe gebruiken en ervaren inwoners uit Drenthe en Groningen het nieuws en welke verbeterpunten zien zij?

Belangrijkste inzichten

- Vrijwel alle inwoners volgen dagelijks nieuws via meerdere kanalen.
- Meer dan de helft van de inwoners volgt soms bewust minder nieuws.
- Inwoners volgen nieuws vooral via nieuwswebsites, televisie, radio en kranten.
- Het belangrijkste voor inwoners is dat zij goed op de hoogte zijn van het nationale nieuws.
- De meerderheid vertrouwt nieuws, maar het vertrouwen ligt lager dan vroeger.
- Meer dan de helft denkt tenminste één keer per week nepnieuws te zien.
- Inwoners vinden het nieuws soms te eenzijdig: ze willen minder meningen en meer feiten.
- Sociale contacten lijken weinig invloed te hebben op nieuwsgebruik.

Belangrijkste aandachtspunten vanuit inwoners

Meer achtergrond, verdieping & perspectieven

Nieuws moet verschillende kanten laten zien, zodat inwoners zelf een mening kunnen vormen.

Positieve berichtgeving

Nieuws is vaak sterk gefocust op negatieve ontwikkelingen. Inwoners willen meer balans tussen positief en negatief nieuws.

Toegankelijkheid van het nieuws

Nieuws is niet voor iedereen goed toegankelijk door ingewikkeld taalgebruik en betaalmuren. Hierdoor wijken inwoners sneller uit naar volgens hen minder betrouwbare bronnen.

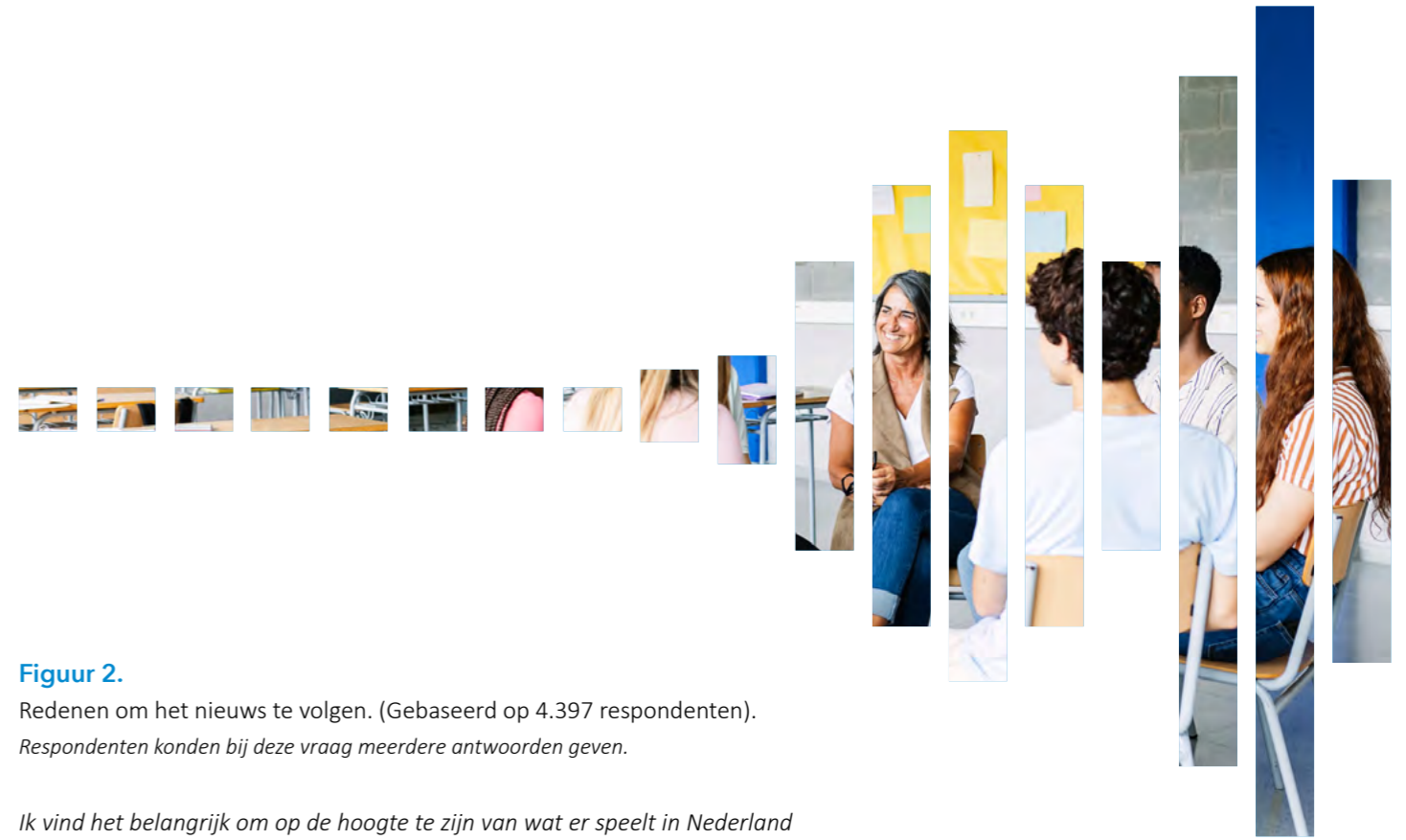
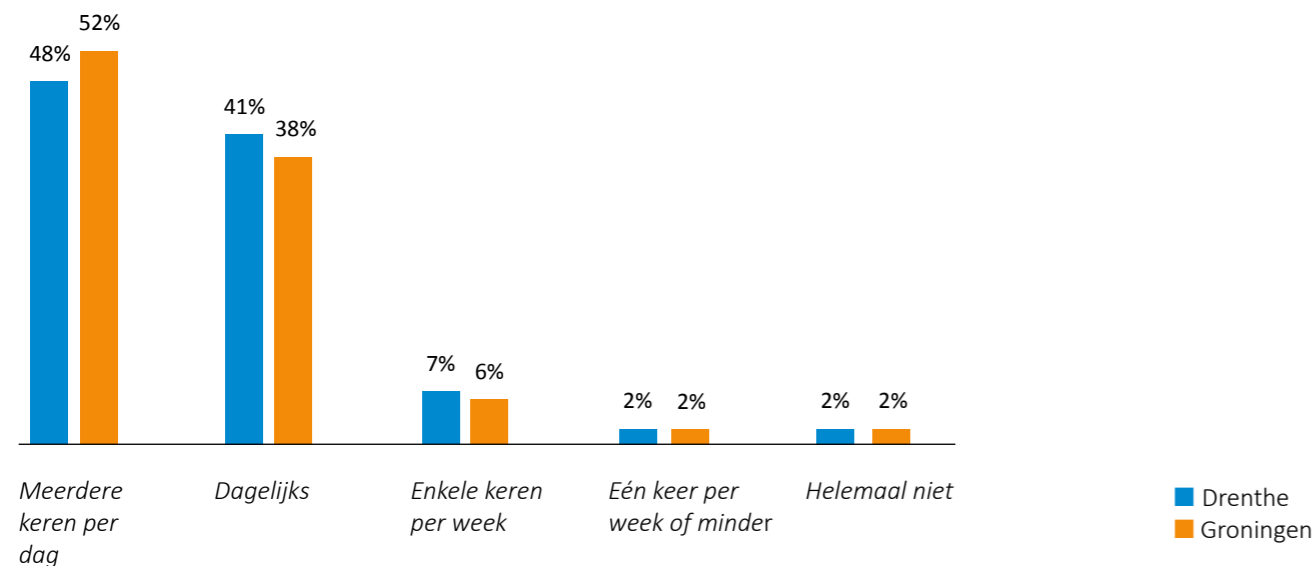
Mediawijsheid

De behoefte aan vaardigheden om kritisch te beoordelen wat betrouwbaar is, groeit door AI en de toename van nepnieuws.

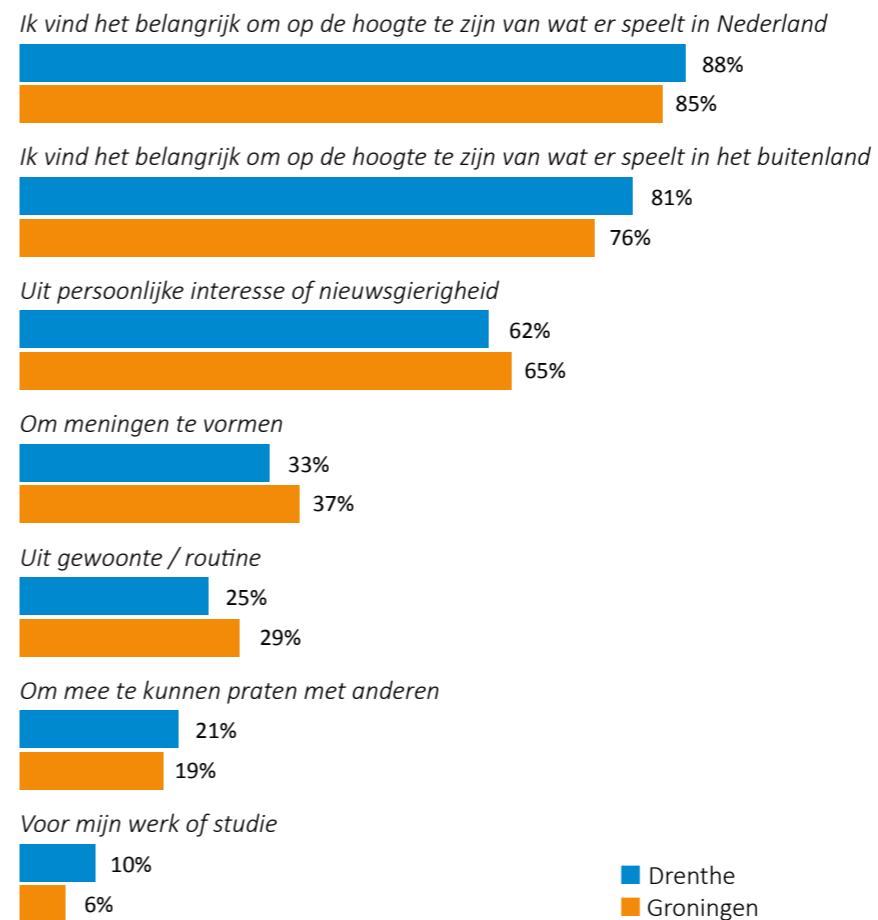
Vrijwel alle inwoners volgen dagelijks nieuws via meerdere kanalen

Vrijwel alle inwoners volgen tenminste één keer per dag het nieuws (figuur 1). Zij volgen voornamelijk het nieuws omdat zij het belangrijk vinden om op de hoogte te zijn van wat er speelt in Nederland (88% van de Drenten en 85% van de Groningers) (figuur 2) en van wat er speelt in het buitenland (81% van de Drenten en 76% van de Groningers). Een andere veel genoemde reden om het nieuws te volgen is vanuit persoonlijke interesse of nieuwsgierigheid (62% van de Drenten en 65% van de Groningers). Een klein deel van de inwoners (namelijk 2% van zowel de Drenten als de Groningers) volgt helemaal geen nieuws. Zij zeggen dat zij het nieuws vaak te negatief vinden, dat het niet over onderwerpen gaat die hen interesseren of dat het niet neutraal of te eenzijdig wordt weergegeven.

Figuur 1. Frequentie nieuwsgebruik. (Gebaseerd op 4.468 respondenten).

Figuur 2. Redenen om het nieuws te volgen. (Gebaseerd op 4.397 respondenten). Respondenten konden bij deze vraag meerdere antwoorden geven.

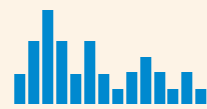

Typen nieuwsgebruikers en hun afwegingen

In de interviews beschreven inwoners hun nieuwsgebruik op verschillende manieren. Er zijn grofweg vier typen te onderscheiden: inwoners die het nieuws intensief volgen, inwoners die het regelmatig volgen, inwoners die vooral bepaalde onderwerpen volgen en inwoners die het nieuws (bijna) niet (meer) volgen. Wat opvalt is dat inwoners hun keuzes vaak heel bewust maken en daar ook duidelijke redenen voor geven.

Intensieve nieuwsgebruikers

zijn inwoners die het nieuws dagelijks en via meerdere bronnen volgen. Ze lezen bijvoorbeeld verschillende kranten, kijken het journaal en luisteren naar podcasts. Voor hen is nieuws een vast onderdeel van het dagelijks leven. Ze willen begrijpen wat er in de wereld gebeurt en erover mee kunnen praten. Tegelijk zijn ze kritisch. Ze vinden het nieuws vaak te oppervlakkig of te veel gericht op sensatie. Daarom zoeken ze bewust naar 'betere' bronnen, met meer diepgang en achtergrond. Sommige inwoners kijken ook nadrukkelijk naar buitenlandse media, omdat die volgens hen meer analyse bieden of andere perspectieven laten zien dan het Nederlandse nieuws.

"Ik wil het echt weten en echt zien."

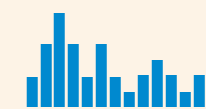

"Geef mij de feiten, dan kan ik zelf mijn mening vormen."

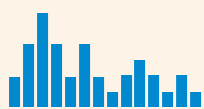

Thematische nieuwsgebruikers

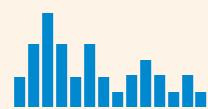
pakken het anders aan. Ze volgen niet al het nieuws, maar richten zich vooral op onderwerpen die voor hen belangrijk zijn. Dat kan gaan over lokale kwesties, zoals aardbevingen of ontwikkelingen in de eigen omgeving, maar ook over specifieke interesses, zoals politiek of internationale conflicten. Ze zoeken daar gericht informatie over op en verdiepen zich daarin, terwijl ze ander nieuws vaak laten liggen. Nieuws is voor hen vooral iets dat relevant moet zijn voor hun eigen leven of interesses.

"Ik ben een grazer in wat me interesseert."

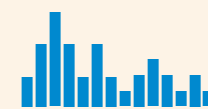
"Je hoeft niet alles te volgen... het gaat om de grote lijnen."

"Alles weten maakt je ook niet altijd gelukkiger."

Regelmatische nieuwsgebruikers

volgen het nieuws ook, maar vooral in hoofdlijnen. Zij geven vaak aan dat ze vroeger meer nieuws volgden dan nu, maar dat ze dit hebben teruggeschroefd. Redenen die ze noemen, zijn dat het nieuws voor hen te emotioneel belastend is, dat het 'te veel' wordt of dat ze er simpelweg niet altijd tijd voor hebben. Ze kiezen er daarom bewust voor om bijvoorbeeld één keer per dag het nieuws te bekijken of alleen het journaal te kijken. Voor deze groep gaat het er vooral om een beetje bij te blijven, zonder er de hele dag mee bezig te zijn.

"Ik geloof gewoon dat als iets voor mij echt belangrijk is, ik dat wel meekrijg."

Nieuwsmijders

geven aan dat ze het nieuws bewust niet of nauwelijks volgen. Ze noemen verschillende redenen: het maakt hen somber, ze voelen zich er machteloos door of ze vertrouwen het simpelweg niet meer. Sommigen zeggen dat ze "er toch geen invloed op hebben" of dat ze "er te veel van binnenkrijgen". Ze kiezen er daarom voor afstand te nemen van het nieuws, ook al weten ze dat ze daardoor minder op de hoogte zijn.

Meer dan de helft van de inwoners volgt bewust minder nieuws

Meer dan de helft van de inwoners van Drenthe (53%) en Groningen (56%) volgde in het afgelopen jaar bewust minder nieuws dan daarvoor. Dit hangt vooral samen met de manier waarop nieuws wordt ervaren.

De belangrijkste redenen om minder nieuws te volgen, liggen in de aard en impact van het nieuws. Veel inwoners

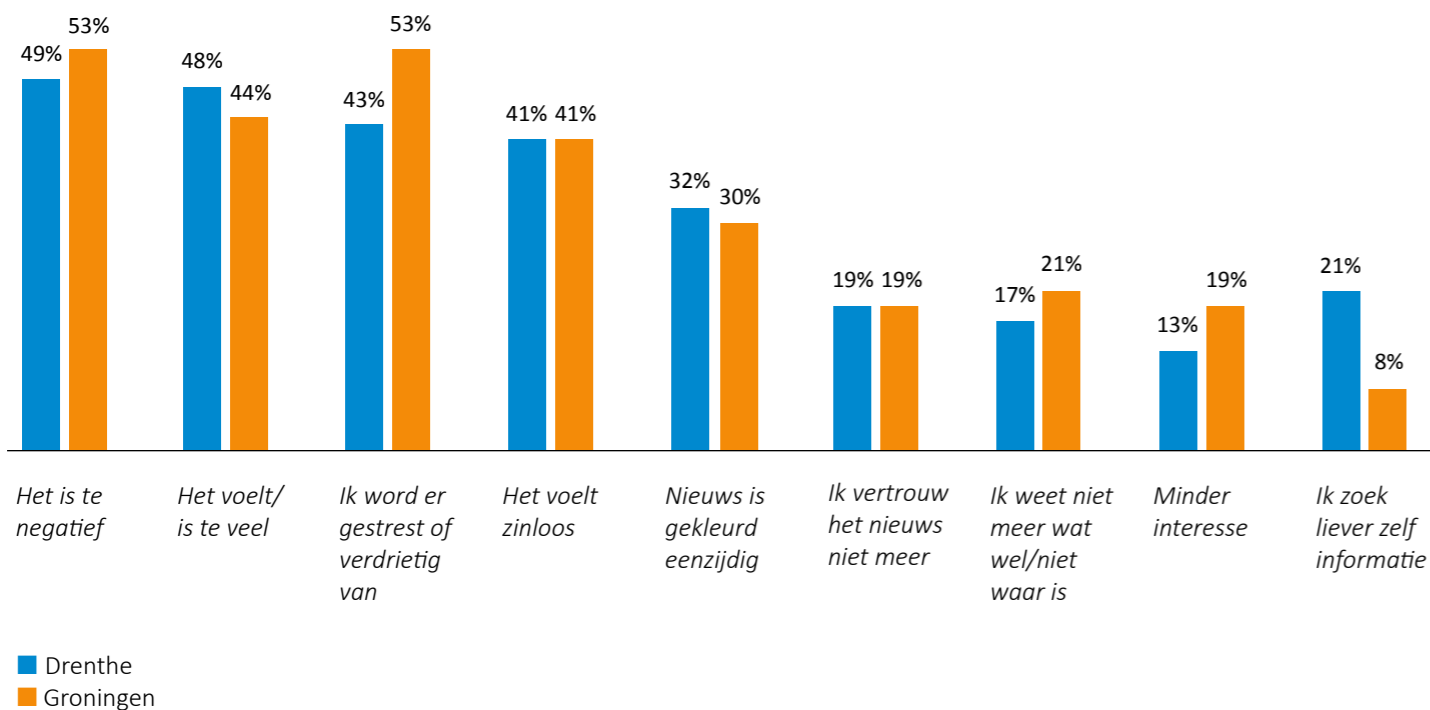
ervaren het nieuws als negatief, overvloedig of emotioneel belastend. Ongeveer de helft van de inwoners geeft aan dat het nieuws te negatief is (49% van de Drenten, 53% van de Groningers) of dat er simpelweg te veel nieuws is (48% van de Drenten, 44% van de Groningers) (figuur 3). Daarnaast speelt emotionele belasting een belangrijke rol: een aanzienlijk deel

voelt zich gestrest of verdrietig door het nieuws (43% van de Drenten en 53% van de Groningers).

Nieuwsmijden lijkt daarmee niet zozeer voort te komen uit desinteresse, maar eerder uit een bewuste afweging om mentale rust te behouden.

Figuur 3.

Redenen om minder nieuws te volgen. (Gebaseerd op 2.276 respondenten). Respondenten konden bij deze vraag meerdere antwoorden geven.

Vormen van nieuwsmijden

In de interviews gingen we dieper in op het thema 'nieuwsmijden'. Hieruit bleek (net zoals uit de vragenlijst) dat niet iedereen nieuws bewust mijdt. Daarentegen is er ook een grote groep die nieuws (soms) in meer of mindere mate mijdt. We kunnen onderscheid maken tussen twee groepen: *selectieve nieuwsmijders* en *actieve nieuwsmijders*. De eerste groep is duidelijk groter dan de tweede groep.

SELECTIEVE NIEUWSMIJDERS

Deze groep volgt het nieuws nog, maar kiest bewust welk nieuws zij wanneer consumeren. Ze vermijden nieuws niet volledig, maar doseren hun nieuwsgebruik om overbelasting te voorkomen.

Kenmerken:

- Volgt nieuws, maar selectief en gedoseerd
- Slaat bewust dagelijkse nieuwsmomenten en onderwerpen over
- Zoekt balans tussen betrokken blijven en mentale rust

Hoe ze ernaar kijken

Selectief omgaan met nieuws wordt gezien als een praktische en noodzakelijke manier om met de hoeveelheid en intensiteit van nieuws om te gaan.

ACTIEVE NIEUWSMIJDERS

Deze groep vermijdt nieuws bewust en structureel. Nieuwsmijding is hier geen tijdelijke keuze, maar een vaste manier om afstand te nemen van nieuws.

Kenmerken

- Vermijdt nieuws actief en (vrijwel) volledig
- Doet dit om mentale rust of bescherming te ervaren
- Ervaart nieuws vaak als negatief of belastend
- Weinig behoefte aan actuele informatie

Hoe zij ernaar kijken

Nieuwsmijden wordt gezien als noodzakelijk om afstand te houden van negatieve prikkels en mentaal evenwicht te bewaren.

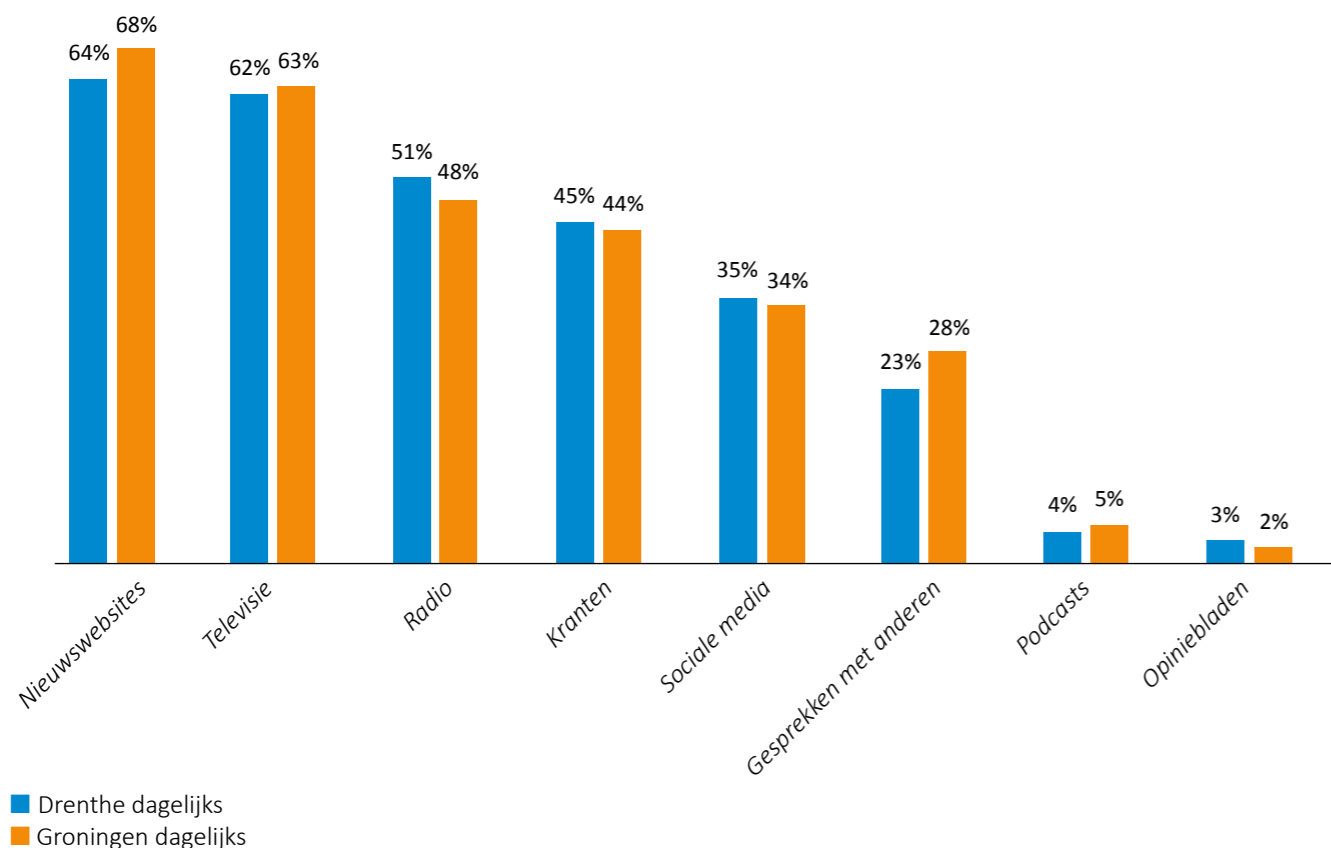
Inwoners volgen nieuws vooral via nieuwswebsites, televisie, radio en kranten

Aan de inwoners die zeggen het nieuws te volgen, is gevraagd via welke kanalen zij dat doen. Vrijwel alle Drenten en Groningers praten weleens over het nieuws met anderen (92% van de Drenten; 93% van de Groningers). Ook kijken zij weleens op nieuwswebsites (beide 91%) of volgen zij het nieuws via de televisie (91% van de Drenten; 92% van de Groningers), radio (87% van de Drenten; 83% van de Groningers) of kranten (82% van de Drenten; 76% van de Groningers). Meer dan de helft van zowel de Drenten als Groningers (beide 57%) volgt weleens nieuws via

sociale media, terwijl minder dan de helft opiniebladen leest (45% van de Drenten; 49% van de Groningers).

Voor het volgen van het dagelijkse nieuws maken de inwoners het meeste gebruik van nieuwswebsites, televisie, radio en kranten. Zo kijkt 64% van de Drenten en 68% van de Groningers minimaal één keer per dag op een nieuwssite. Minder dan de helft van de Drenten (45%) en Groningers (44%) volgt het nieuws dagelijks via een krant (papier of digitaal).

Figuur 4. Manieren waarop het nieuws dagelijks wordt gevolgd. (Gebaseerd op 4.244 respondenten). Respondenten konden bij deze vraag meerdere antwoorden geven.

We vroegen aan inwoners die het nieuws volgen via welke bronnen zij dat vooral doen. In de woordenwolk zie je welke nieuwsbron als voornaamste bron door inwoners wordt beschouwd. Hoe groter het woord, hoe vaker die bron is genoemd.

Het belangrijkste voor inwoners is dat zij goed op de hoogte zijn van het nationale nieuws

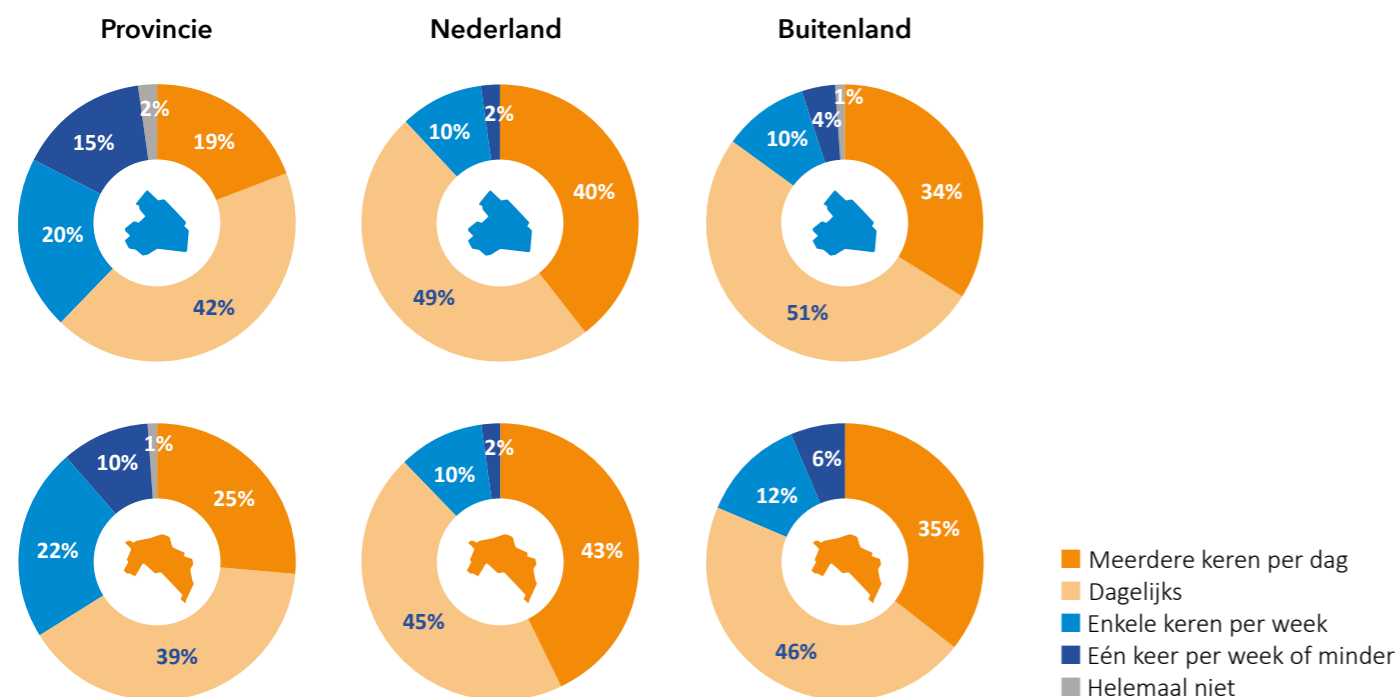
Vrijwel alle inwoners van Groningen en Drenthe vinden het belangrijk om op de hoogte te blijven van het nieuws uit Nederland (91% van de Drenten en 89% van de Groningers). Daarna volgen zij het nieuws uit het buitenland (83% van de Drenten en 76% van de Groningers) en nieuws uit de eigen provincie (76% van de Drenten en 78% van de Groningers). Dit laat zien dat nationaal nieuws als

het meest relevant wordt gezien, terwijl internationaal en regionaal nieuws een iets minder grote rol spelen.

Deze volgorde komt grotendeels overeen met het daadwerkelijke nieuwsgebruik. Inwoners volgen het nationale nieuws het vaakst, gevolgd door internationaal nieuws en, het minst vaak, nieuws uit de eigen provincie (zie figuur 5).

Figuur 5.

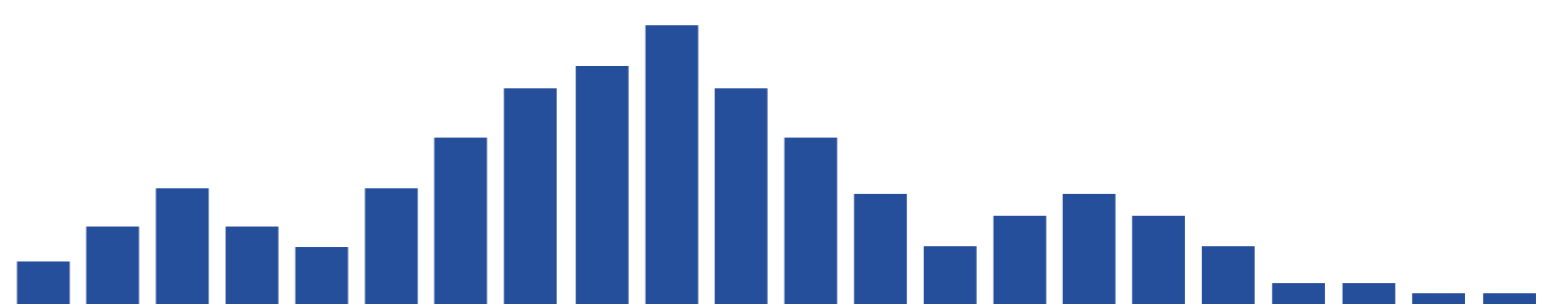
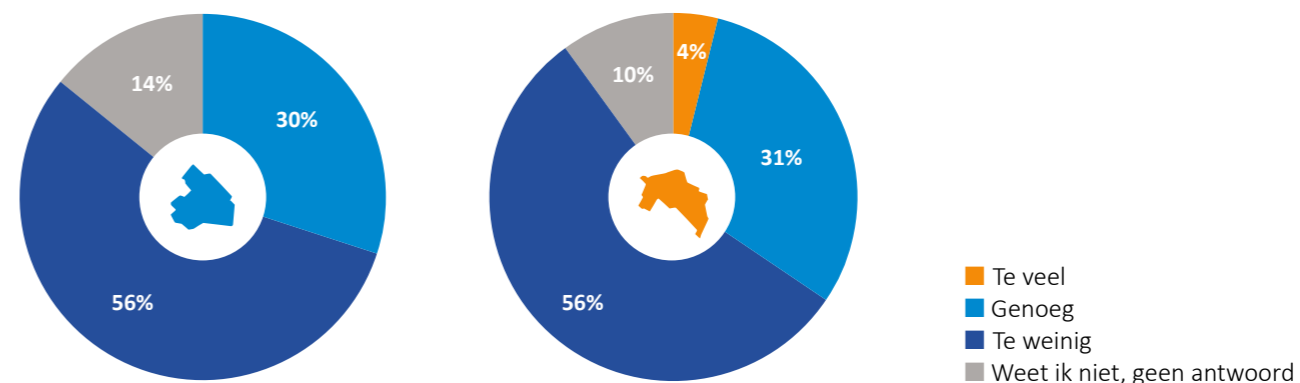
Hoe vaak wordt het nieuws uit de provincie, Nederland en het buitenland gevolgd. (Gebaseerd op 4.372 respondenten).

Tegelijkertijd blijkt dat deze manier van nieuws volgen samenhangt met hoe inwoners de aandacht voor hun regio ervaren. Meer dan de helft van de inwoners (56%) vindt dat Drenthe en Groningen te weinig aandacht krijgen in landelijke berichtgeving (zie figuur 6). Dit wijst op een duidelijke spanning: hoewel regionaal nieuws minder vaak wordt geraadpleegd, is er wel behoefte aan meer zichtbaarheid van de regio in nationale media.

Figuur 6.

Hoeveel aandacht krijgt de provincie Drenthe/Groningen in de landelijke media. (Gebaseerd op 4.111 respondenten).

Motieven voor het volgen van de verschillende geografische niveaus van nieuws

Uit de interviews blijkt dat het volgen van nieuws op verschillende lagen (internationaal, nationaal, lokaal) wordt gedreven door uiteenlopende motieven. Hierbij is een duidelijke verdeling zichtbaar tussen internationaal, nationaal, regionaal en wijk-/dorpsniveau.

Internationaal nieuws

begrijpen hoe de wereld in elkaar zit

Hier valt onder:

- geopolitiek (VS, Oekraïne, Iran)
- economie, conflicten, mondiale trends
- buitenlandse media (Al Jazeera, New York Times, Foreign Policy)

Kenmerken:

- interesse in duiding en context (geschiedenis, achtergronden)
- gebruik van internationale bronnen en podcasts
- wantrouwen tegenover oppervlakkige berichtgeving
- zoeken naar verklarende structuren in plaats van losse headlines

"Ik lees buitenlandse en internationale bronnen om echt te begrijpen wat er speelt."

"Ik ben altijd zeer geïnteresseerd geweest in internationaal nieuws."

Regionaal nieuws

wat betekent dit voor mijn omgeving en leefbaarheid?

Hier valt onder:

- RTV Drenthe / RTV Noord
- Dagblad van het Noorden (regionale secties)
- lokale politiek en provinciale thema's (aardbevingen, natuur, beleid)

Kenmerken:

- regionaal nieuws wordt gekoppeld aan de impact op inwoners hun eigen leven
- sterke interesse in lokale politiek en besluitvorming
- vertrouwen doordat het nieuws herkenbaar is

"Je moet wel op de hoogte blijven, want je bent onderdeel van het land."

"Het is heel erg Haags en weinig regio."

"Het eerste wat 's ochtends aangaat is de radio met het nieuws."

Landelijk nieuws

begrijpen hoe Nederland als geheel functioneert

Hier valt onder:

- NOS, NRC, Volkskrant, RTL
- nationale politiek (Den Haag)
- maatschappelijke thema's (woningmarkt, stikstof, migratie)

Kenmerken:

- sterke behoefte aan overzicht en duiding
- mix van kranten, apps, podcasts
- interesse in politiek en maatschappelijke structuren
- kritiek op eenzijdigheid of framing
- Dagblad van het Noorden wordt vaak als "te overlappend met landelijk nieuws" gezien

"Ik kijk RTV Drenthe om te weten wat er hier gebeurt."

"Dat raakt inwoners hier, dus dat volgen we wel."

Wijk-/dorpsnieuws

sociale en praktische 'verbinding met de buurt'

Hier valt onder:

- dorpskrantjes, wijkbladen
- buurtactiviteiten, kleine lokale gebeurtenissen
- zeer directe leefomgeving (straat, dorp, vereniging)

Kenmerken:

- sterk gericht op herkenning ("wat gebeurt er in mijn omgeving?")
- praktische relevantie (evenementen, gemeente, voorzieningen)
- sociale verbondenheid (overlijdensberichten, verenigingen)
- nieuws als onderdeel van dagelijks leven

Meerderheid inwoners vertrouwt nieuws, maar het vertrouwen is minder dan vroeger

Het vertrouwen in het nieuws in Drenthe en Groningen komt overeen met het landelijke beeld. Meer dan de helft van de inwoners (57% van de Drenten en 58% van de Groningers) vindt dat het nieuws over het algemeen te vertrouwen is. Op landelijk niveau is dit beeld sinds 2022 stabiel, waarbij 57% van de Nederlanders aangeeft dat het nieuws meestal te vertrouwen is (Verheggen et al., 2024).

Tegelijkertijd is er ook onzekerheid over de betrouwbaarheid van nieuws. Bijna de helft van de inwoners geeft aan soms niet te weten welk nieuws zij kunnen vertrouwen (45% van de Drenten en 47% van de Groningers). Een meerderheid (59% van de Drenten en 60% van de Groningers) zegt dan ook regelmatig het nieuws dat zij horen of lezen te controleren.

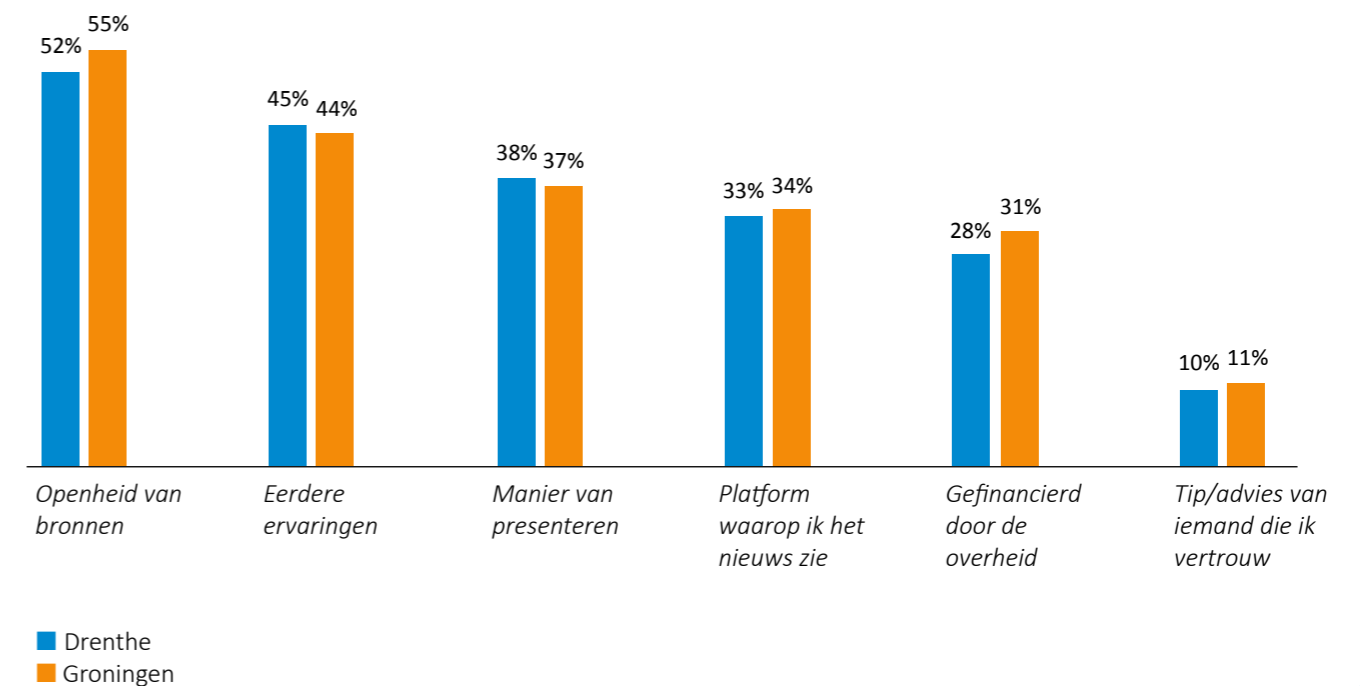
Inwoners vinden het nieuws soms te eenzijdig: ze willen minder meningen en meer feiten

Daarnaast zijn inwoners kritisch over de manier waarop nieuws wordt gebracht. Twee derde vindt dat nieuws soms te eenzijdig is (69% van de Drenten en 64% van de Groningers) en meer dan de helft vindt dat belangrijke meningen niet altijd worden meegenomen (56% en 52%).

Het vertrouwen van inwoners in nieuws hangt vooral samen met transparantie en eerdere ervaringen. Openheid over gebruikte bronnen is voor ruim de helft van de inwoners een belangrijke reden om nieuws te vertrouwen (52% van de Drenten en 55% van de Groningers) (zie figuur 7). Ook positieve eerdere ervaringen met een nieuwsbron spelen hierbij een rol (45% van de Drenten en 44% van de Groningers). Wanneer nieuws echter als eenzijdig wordt ervaren, heeft dit juist een negatief effect op het vertrouwen.

Figuur 7.

Redenen om nieuwsbronnen wél te vertrouwen. (Gebaseerd op 4.350 respondenten). Respondenten konden bij deze vraag meerdere antwoorden geven.

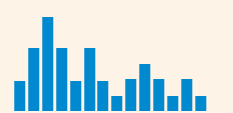
Vertrouwen in nieuws: verschillende houdingen onder inwoners

In de verdiepende gesprekken geven verschillende inwoners aan dat zij het nieuws vaak politiek gekleurd vinden. Zij gaan op zoek naar verdieping op de onderwerpen en de achtergrond van het nieuws. Soms vinden zij dit in buitenlandse media, die meer achtergrond en perspectieven van nieuws zouden bieden. Verder noemen inwoners dat zij vinden dat Nederlandse media te vaak meningen presenteren, terwijl zij meer behoefte hebben aan objectieve feiten.

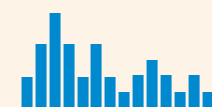
Op basis van de interviews zijn er grofweg drie typen inwoners te onderscheiden als het gaat om vertrouwen in het nieuws.

Inwoners die het vertrouwen zijn kwijtgeraakt

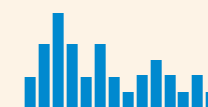
Enkele inwoners gaven aan geen vertrouwen te hebben in het nieuws. Bij verschillende inwoners kwam dit door ervaringen met het nieuws. Er waren inwoners die zelf een gebeurtenis hebben meegemaakt en daarna nieuwsberichten lazen die een ander beeld schetsten. Hierdoor zijn zij gaan twifelen aan de betrouwbaarheid van het nieuws. Sindsdien vragen zij zich voortdurend af of het nieuws wel klopt. Zo zijn er inwoners die een nieuwsbron hebben aangeschreven, maar daar nooit een reactie op hebben gekregen. Dit is niet bevorderlijk voor hun vertrouwen in het nieuws.

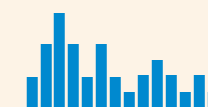
“Ik heb er een punt achter gezet.”

“Journalisten mogen best een voorkeur hebben, maar dat mag niet doorklinken in hun werk.”

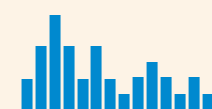
“Het is soms eenzijdig nieuws. Het moet niet zwart-wit zijn, maar meer grijs: meer nuance.”

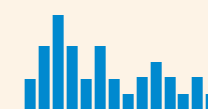
“Er worden dingen geschreven waarvan ik denk: ‘Dat is misschien wel goed voor de omzet, maar niet voor de waarheidsvinding.’”

Wankelend vertrouwen

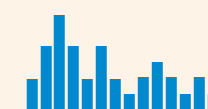
Sommige inwoners zijn kritisch op het nieuws en dreigen het vertrouwen te verliezen. Zo zijn er inwoners die weinig vertrouwen hebben in de publieke omroep, omdat zij het nieuws als eenzijdig en politiek gekleurd ervaren. Anderen hebben juist minder vertrouwen in commerciële media, die zij te sensatiegericht vinden. Daarnaast geven sommige inwoners aan dat media volgens hen feiten selectief presenteren, waardoor een bepaald beeld ontstaat. Voor een deel van de inwoners hangt dit wantrouwen samen met persoonlijke ervaringen of langdurige maatschappelijke problemen waarmee zij te maken hebben, zoals de aardbevingen of de lelieteelt.

“Voor mij gaat het erom dat het klopt. Wie het nieuws brengt, moet betrouwbaar zijn, dan hoef ik niet alles zelf te controleren.”

“Ik vertrouw journalisten die ik ken en hun werk kan volgen; objectiviteit bestaat nooit volledig, maar meerdere perspectieven helpen wel.”

“Ik vertrouw vooral media waarvan ik weet dat ze journalistiek werk doen; op internet moet je veel voorzichtiger zijn.”

Inwoners die nieuws vertrouwen maar kritisch zijn

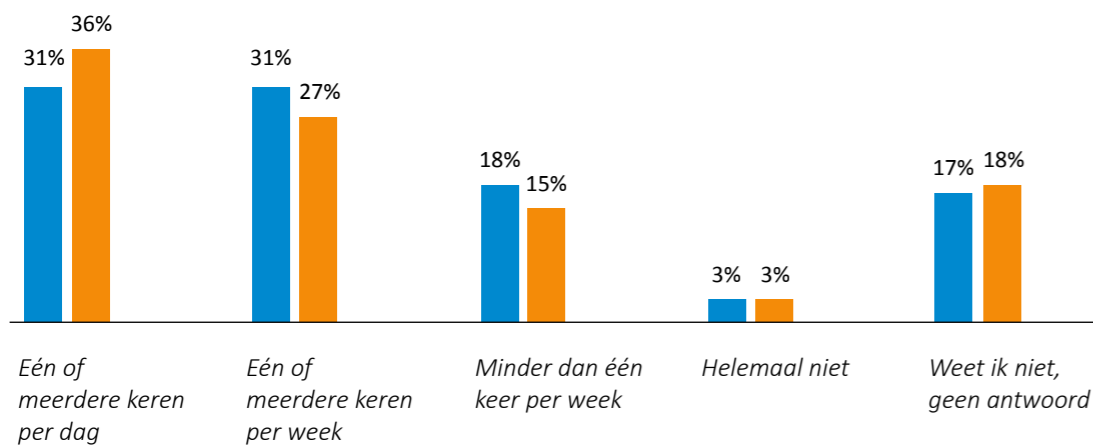
De meeste inwoners hebben over het algemeen vertrouwen in het nieuws. Tegelijkertijd zijn velen kritisch en geven zij aan dat het van belang is zelf na te blijven denken en alert te zijn op mogelijke onwaarheden. Vaak is het vertrouwen in het nieuws afhankelijk van de bron die het nieuws brengt. Het vertrouwen in nieuws via posts van onbekende of minder bekende bronnen of personen op sociale media – zoals Facebook en X- is aanzienlijk lager.

Meer dan de helft denkt tenminste één keer per week nepnieuws te zien

De meeste inwoners denken nepnieuws te zien via 'nieuwe media' zoals sociale media (75% van de Drenten en Groningers) of YouTube /videocontent (41% van de Drenten, 53% van de Groningers). Een derde (33% van de Drenten en 34% van de Groningers) zegt weleens nepnieuws te horen in gesprekken met anderen. Ongeveer één op de zes inwoners (Drenten en Groningers beide 16%) denkt weleens nepnieuws te lezen in een krant (papier of digitaal).

Nepnieuws – ook wel 'fake nieuws' genoemd – is informatie die bewust onjuist of misleidend is en wordt gepresenteerd als echt nieuws. Het doel kan zijn om inwoners iets te laten geloven dat niet waar is, om geld te verdienen of meningen te veranderen.

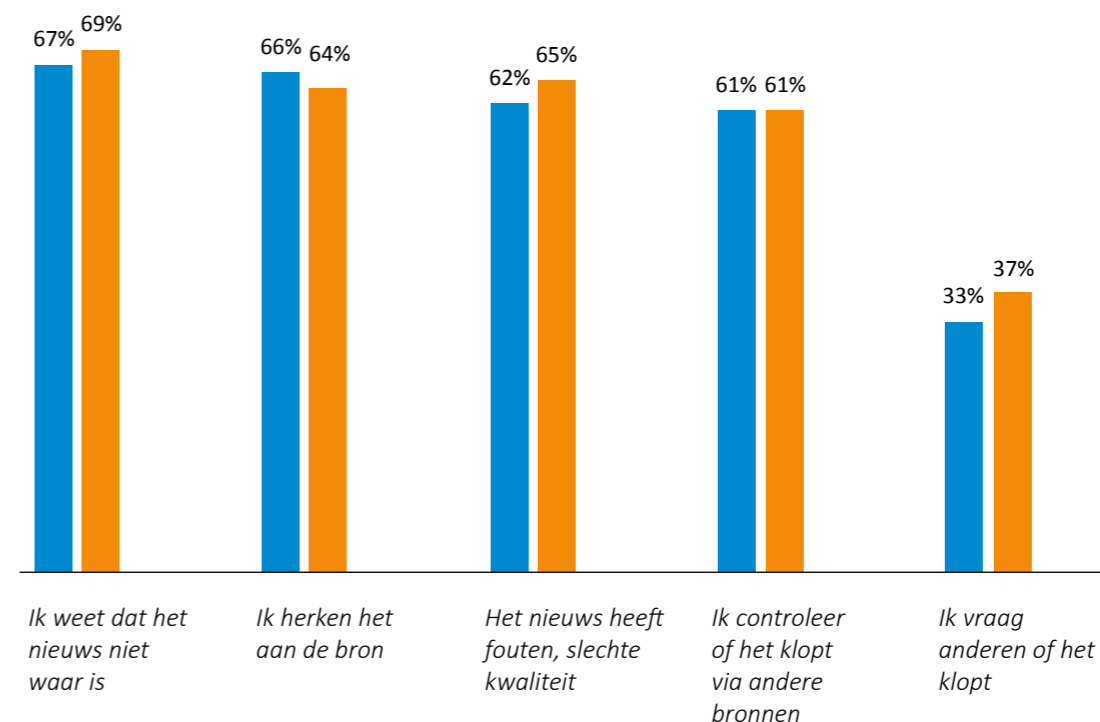
Figuur 8. Frequentie van het zien van nepnieuws. (Gebaseerd op 4.162 respondenten).

■ Drenthe
■ Groningen

Inwoners herkennen nepnieuws doordat zij zelf weten dat het nieuws niet waar is, door de bron die het nieuws brengt of doordat er fouten in het nieuwsbericht of nieuwsitem zitten (figuur 9). Bijna twee derde van de inwoners ontdekt nepnieuws door het te vergelijken met andere bronnen. Een derde vraagt aan anderen of het nieuws waarover zij twijfelen klopt.

Figuur 9. Manieren waarop nepnieuws wordt herkend. (Gebaseerd op 3.301 respondenten). Respondenten konden bij deze vraag meerdere antwoorden geven.

■ Drenthe
■ Groningen

Ervaringen met nepnieuws

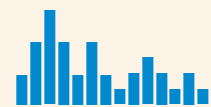
Uit de verdiepende gesprekken blijkt dat nepnieuws meer is dan alleen nieuws dat duidelijk 'niet waar' is. Ook misleidende interpretaties of het selectief weglaten van cijfers of context zien de inwoners als nepnieuws.

Als het gaat om ervaringen met nepnieuws zijn er grofweg drie groepen te onderscheiden:

Geen nepnieuws door traditionele nieuwsconsumptie

Enkele inwoners geven aan weinig tot geen nepnieuws tegen te komen omdat zij geen gebruikmaken van sociale media. Zij zien deze platforms als de belangrijkste bron van nepnieuws. Tegelijkertijd signaleren zij dat anderen via sociale media regelmatig twijfelachtige berichten en filmpjes tegenkomen. Daarnaast zijn er inwoners die bewust zijn gestopt met sociale media of hun nieuwsconsumptie beperken tot bronnen die zij als betrouwbaar beschouwen.

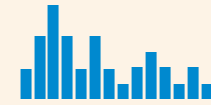
“Ik heb bewust gekozen om te stoppen met alle sociale media.”

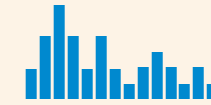
“Het zou verplicht moeten zijn om aan te geven wanneer iets met AI is gemaakt, zodat je zelf kunt bepalen of je het vertrouwt.”

“Sociale media leent zich eerder om nepnieuws te verspreiden, omdat daar veel minder controle op zit.”

“Er worden steeds meer dingen verteld die niet waar zijn, maar het klinkt wel leuk. En inwoners vinden het leuk om te lezen.”

“Sociale media leent zich eerder om nepnieuws te verspreiden, omdat daar veel minder controle op zit.”

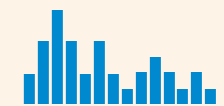

Nepnieuws baart inwoners zorgen

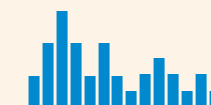
Enkele inwoners maken zich zorgen over nepnieuws. Zij geven aan dat snelle technologische ontwikkelingen het steeds moeilijker maken om nepnieuws te herkennen. Volgens hen wordt nepnieuws vooral via sociale media verspreid en slechts in beperkte mate via traditionele nieuwsbronnen. Hoewel sommigen aangeven zelf nepnieuws te kunnen herkennen, maken zij zich zorgen over jongeren, die mogelijk vatbaarder zijn voor misleidende informatie. Ook wordt het risico genoemd dat nepnieuws de publieke opinie kan beïnvloeden met onjuiste informatie en meningen.

Kritische houding zorgt voor beperkte invloed van nepnieuws

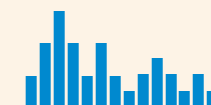
Vrijwel alle inwoners geven aan dat zij weleens nepnieuws tegenkomen, maar velen maken zich hier weinig zorgen over. Zij zeggen nepnieuws doorgaans te herkennen en vertrouwen daarbij op hun intuïtie of 'gezond verstand'. Bij twijfel controleren zij informatie via andere nieuwsbronnen of in hun omgeving. Ook benadrukken zij het belang van kritisch blijven nadenken over wat men ziet, leest en hoort. Volgens hen is het daardoor goed mogelijk om onderscheid te maken tussen echt en nepnieuws.

“Volgens mij kan ik er wel doorheen lezen wat wel of niet klopt.”

“Als ik geen bron zie, dan denk ik: dit klopt niet.”

“Nepnieuws merk je vaak intuïtief. Dan ga je even zelf kijken of het echt zo is, want je wilt geen dingen voor waar aannemen die niet kloppen.”

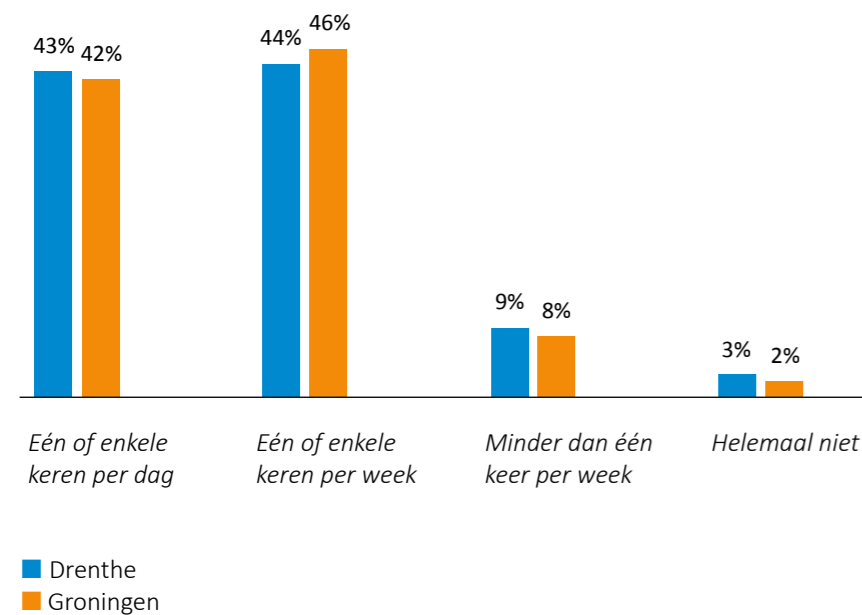
Sociale contacten hebben weinig invloed op nieuwsgebruik

Drenten en Groningers praten regelmatig met anderen over het nieuws. Ongeveer 9 op de 10 inwoners doet dit minstens één keer per week (figuur 10). Deze gesprekken lijken echter weinig invloed te hebben op nieuwsgebruik. Een meerderheid (61% van de Drenten en 60% van de Groningers) geeft aan dat familie, vrienden of collega's geen invloed hebben op de mate waarin zij

nieuws volgen. Een kleiner deel zegt juist dat hun sociale omgeving hen stimuleert om meer nieuws te volgen (20% van de Drenten en 17% van de Groningers). Slechts een kleine groep geeft aan minder nieuws te zijn gaan volgen door hun omgeving (ongeveer 1%). Daarnaast is 10% via hun sociale omgeving op andere nieuwsbronnen uitgekomen.

Figuur 10.

Frequentie van het praten over het nieuws. (Gebaseerd op 4.163 respondenten).

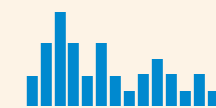
Nieuws verbindt, maar kan ook verdelen

In de vragenlijst geven inwoners aan dat sociale interacties weinig invloed hebben op hun nieuwsgebruik. De interviews laten daarentegen zien dat nieuws wel degelijk invloed heeft op sociale interacties. Het delen van nieuws kan zorgen voor verbinding, maar ook voor afstand. Hier zijn grofweg drie aspecten voor te onderscheiden

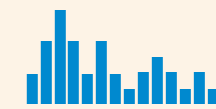
Nieuws versterkt verbinding

Voor veel inwoners is nieuws een vanzelfsprekend gespreksonderwerp binnen hun sociale omgeving. Er wordt regelmatig gesproken over maatschappelijke en politieke thema's, waarbij het uitwisselen van meningen als normaal en waardevol wordt ervaren.

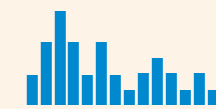
Sommigen geven aan dat zij zich bewegen in een netwerk van gelijkgestemden, waarin het delen van nieuws en opinies juist versterkend werkt. Dit wordt soms omschreven als een 'eigen bubbel', die als vertrouwd en prettig wordt ervaren.

"Ik heb een groepje inwoners om me heen met wie ik eigenlijk dagelijks van gedachten wissel over allerlei onderwerpen."

"Ik zit in mijn eigen bubbel en ja, die bubbel bevat me wel."

"En dat deel ik met een hele grote groep gelijkgestemde inwoners die ik helemaal niet ken."

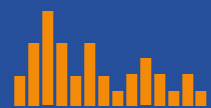

INVLOED VAN DIGITALE KANALEN

Naast inhoudelijke verschillen in meningen, speelt ook digitale infrastructuur een rol. Het niet gebruiken van platforms zoals WhatsApp of sociale media kan ertoe leiden dat inwoners minder worden meegenomen in groepscommunicatie of lokale informatievoorziening.

Hierdoor ontstaat soms een vorm van informele uitsluiting, waarbij men afhankelijk wordt van alternatieve kanalen zoals telefoon of e-mail.

“Ik wil graag meedoen, maar alle communicatie verloopt via sociale media. Dan ben ik wel lastig, want ja, ik moet apart behandeld worden.”

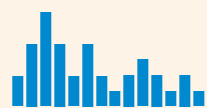

“Alle verdere afspraken gaan via WhatsApp... dan doe ik niet mee.”

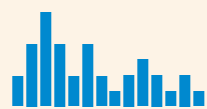
Nieuws veroorzaakt frictie of afstand

In andere gevallen zorgt nieuws juist voor afstand tot sociale contacten. Een deel van de inwoners ervaart dat hun manier van naar nieuws kijken weinig aansluiting vindt in hun sociale omgeving. Dit kan leiden tot een gevoel van afstand of soms zelfs eenzaamheid.

Wanneer meningen sterk uiteenlopen, worden bepaalde onderwerpen bewust vermeden. Vooral bij politiek of gevoelige maatschappelijke thema's ontstaat soms de verwachting dat er geen gedeelde basis meer is. Ook verschillen in leefomgeving en ervaring spelen een rol. Zo geven inwoners uit de aardbevingsregio aan dat inwoners buiten de regio dit onderwerp vaak anders ervaren of minder goed begrijpen. Sommige inwoners geven aan dat zij het gevoel hebben dat dit de laatste jaren erger geworden is.

“Ik wil niet dat het tussen relaties in gaat zitten, dus dan vermijd ik dat soort gesprekken.”

“Ik voel me soms best wel eenzaam, omdat ik weinig gelijkgestemden om me heen heb.”

Tips van inwoners

In de interviews vroegen we aan inwoners wat volgens hen verbeterpunten zijn als het gaat om het nieuws. Op deze pagina's worden de verbeterpunten weergegeven die zij het meest genoemd hebben. De blauwe cirkels staan op volgorde van meest naar minst vaak genoemd.

Belangrijkste inzichten

- Vrijwel alle inwoners volgen dagelijks nieuws via meerdere kanalen.
- Meer dan de helft van de inwoners volgt soms bewust minder nieuws.
- Inwoners volgen het nieuws vooral via nieuwswebsites, televisie, radio en kranten.
- Het belangrijkste voor inwoners is dat zij goed op de hoogte te zijn van het nationale nieuws.
- De meerderheid vertrouwt nieuws, maar het vertrouwen ligt lager dan vroeger.
- Meer dan de helft denkt tenminste één keer per week nepnieuws te zien.
- Inwoners vinden het nieuws soms te eenzijdig: ze willen minder meningen en meer feiten.
- Sociale contacten lijken weinig invloed te hebben op nieuwsgebruik.

Aandachtspunten

Uit de gesprekken met inwoners komen verschillende aandachtspunten naar voren.

Meer achtergrond, verdieping & perspectieven

Inwoners geven aan dat nieuws vaak te weinig context bevat en dat onderwerpen soms te oppervlakkig worden behandeld. Er is behoefte aan meer duiding, onderzoeksjournalistiek en inzicht in hoe informatie tot stand komt. Ook vinden zij het belangrijk dat feiten en meningen duidelijk gescheiden blijven. Daarnaast willen inwoners dat nieuws vaker verschillende invalshoeken laat zien, zodat zij een beter onderbouwde mening kunnen vormen en er meer ruimte is voor nuance.

Positieve berichtgeving

Inwoners geven aan dat nieuws vaak sterk focust op negatieve of sensatiegerichte berichtgeving. Zij missen aandacht voor positieve ontwikkelingen en initiatieven, terwijl juist die volgens hen bijdragen aan een evenwichtiger beeld van de samenleving. Als voorbeeld wordt Zwitserland genoemd, waar het nieuws standaard wordt afgesloten met een positief bericht.

Toegankelijkheid van het nieuws

Inwoners ervaren dat nieuws niet voor iedereen even goed toegankelijk is. Moeilijk taalgebruik en vakjargon kunnen het begrip beperken. Daarnaast vormen betaalmuren een drempel, waardoor niet iedereen toegang heeft tot kwaliteitsjournalistiek. Dit heeft als risico dat inwoners sneller uitwijken naar gratis, minder betrouwbare, bronnen. Sommige respondenten verwijzen naar buitenlandse initiatieven waarbij journalistiek vrij toegankelijk is en wordt gefinancierd via donaties. Dit zouden zij ook graag in Nederland zien.

Mediawijsheid

Inwoners zien grote verschillen tussen groepen in hoe zij nieuws consumeren en beoordelen. Vooral door de hoeveelheid informatie en de rol van nepnieuws wordt het steeds belangrijker om kritisch te kunnen inschatten wat betrouwbaar is. Inwoners benadrukken dat er behoefte is aan ondersteuning bij het kritisch beoordelen van informatie. Zij zien een belangrijke rol voor scholen en bibliotheken.

BIJLAGE

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek bestaat uit twee onderdelen: een online vragenlijst en verdiepende gesprekken. Hieronder leggen we kort uit hoe het onderzoek is uitgevoerd.

Online vragenlijst

Trendbureau Drenthe en Sociaal Planbureau Groningen legden in januari 2026 een vragenlijst voor aan het Drents Panel en het Groninger Panel. Beide panels worden beheerd door Trendbureau Drenthe en Sociaal Planbureau Groningen en bestaan elk uit ongeveer 6.000 inwoners van 18 jaar en ouder.

In totaal vulden 2.435 Drentse en 2.100 Groningse panelleden de vragenlijst in. De resultaten zijn per provincie gewogen naar gemeente, leeftijd en opleidingsniveau.

	Totaal Drenthe	In %	Totaal Groningen	In %
Totaal	2.435	54%	2.100	46%
Man	1.425	59%	1.188	57%
Vrouw	1.008	41%	895	43%
Onbekend	2	0%	17	1%
18-34 jaar	87	4%	73	4%
35-49 jaar	204	8%	189	9%
50-64 jaar	612	25%	568	27%
65-74 jaar	876	36%	724	35%
75 jaar en ouder	572	24%	499	24%
Onbekend	84	3%	30	1%

Verdiepende gesprekken

Aan het einde van de vragenlijst konden deelnemers aangeven of ze openstonden voor een verdiepend gesprek. Ruim 200 inwoners uit Drenthe en Groningen meldden zich hiervoor aan, waaruit een selectie is gemaakt. Uiteindelijk spraken we met 30 inwoners, ongeveer gelijk verdeeld over Drenthe en Groningen. De meeste deelnemers waren 65 jaar of ouder.

In deze gesprekken stonden enkele thema's uit de vragenlijst centraal: hoe inwoners nieuws gebruiken, hun vertrouwen in nieuws, het verschil tussen landelijk en regionaal nieuws, nepnieuws en AI, en nieuwsmijding. Elk gesprek werd afgesloten met de vraag wat volgens de deelnemers beter kan in het nieuws.

Bibliografie

Eijsvoogel, J. (2023). Het vertrouwen is groot, maar het is de vraag of alle nieuwsmedia over tien jaar nog bestaan. NRC: Amsterdam.

Newman, N., Fletcher, R., Robertson, C.T., Ross Arguedas, A. & Nielsen, R.K. (2025). Digital News Report 2024. Reuters Institute: Oxford

Sociaal en Cultureel Planbureau (2023). Helft Nederlanders bezorgd over online gedrag en misinformatie.

Verheggen, P.P., Koopman, T. & Merus, L. van (2024). Vertrouwen in Journalistiek. Hoe staat het met het vertrouwen in de journalistiek in Nederland. Motivation: Amsterdam.

Wennekers, A., Boelhouwer, J., Campen, C. van & Bijl, R. (2018). De sociale staat van Nederland 2018. Sociaal en Cultureel Planbureau: Den Haag.

Colofon

Iedere stem gehoord: Een onderzoek naar nieuwsgebruik in Drenthe en Groningen

Datum

Juni 2026

Auteurs

Irene Schoonbeek, Evelien Mulder,
Annemieke Potze en Femke Smedema

Vormgeving

Sandra Jonge Poerink

Deze publicatie is mede mogelijk
gemaakt door de provincies Drenthe en
Groningen.

Copyright 2026, CMO STAMM

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van CMO STAMM. Trendbureau Drenthe en Sociaal Planbureau Groningen zijn onderdelen van CMO STAMM.

Voor zover het maken van kopieën is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1995, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze opgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot CMO STAMM.

